Deloitte.

Accountantsverslag 2020

Gemeente Utrecht

juni 2021

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9737
www.deloitte.nl

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Datum
juni 2021

Ons kenmerk
CONCEPT

Behandeld door
drs. R.M.J. van Vugt RA
088 288 1108

N.R. Fritz RA
088 288 0915

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Utrecht. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2020 van de gemeente Utrecht.

Bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Utrecht hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

De jaarrekening 2020 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht. Bij deze jaarrekening hebben wij op XX 2021 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 9 september 2021 en met ons auditplan, dat is besproken in uw adviescommissie Controle & Financiën, op 17 september 2020.

Wij bespreken onze bevindingen met de adviescommissie Controle & Financiën

Wij hebben onze conceptbevindingen op 10 juni 2021 besproken tijdens de bijeenkomst met uw adviescommissie Controle & Financiën, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met uw portefeuillehouder financiën, met de directie, en met de betrokken medewerkers van de afdeling Financiën.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

N.R. Fritz RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2020 4
Bestuurlijke samenvatting controle 2020 5
Inleiding 12
Bevindingen van de controle 2020 16
De financiële positie van uw gemeente 17
Belangrijkste bevindingen uit onze controle 22
Interne beheersing 32
Interne beheersing 33
Overige aangelegenheden 36
Overige aangelegenheden 37
Bijlagen 38
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen 39
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle 40
Bijlage A2 - Tekortkomingen in de toelichtingen 41
Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020 42
Bijlage B2 – Bevindingen controle SiSa-bijlage Tozo 2020 45
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging 46

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 18,2 miljoen, respectievelijk € 54,6 miljoen.

Kernpunten verslag

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- De onzekerheden in de grondexploitatie Leidsche Rijn zijn dit jaar door u weggenomen, met als gevolg dat wij bij de jaarrekening 2020 een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid konden verstrekken. U hebt de stelposten en de onvoldoende onderbouwde posten (kosten) uit de grondexploitatie gehaald en hebt deze via het resultaat (circa € 144 miljoen) geparkeerd in de reserve grondexploitatie. Zo heeft u als gemeenteraad een goed zicht op wat er nog moet gebeuren. Om Leidsche Rijn op het gewenste niveau te kunnen afronden, adviseren wij u om zorgvuldig om te gaan met deze gereserveerde middelen en om de reserve in stand te houden in het kader van de besluitvorming door uw gemeenteraad ten behoeve van de werkzaamheden in de grondexploitatie Leidsche Rijn.
- De paragraaf ‘Corona’ in de jaarstukken geeft op een transparante wijze de financiële impact weer van het coronavirus, inclusief de weerslag hiervan op de cijfers in de jaarrekening.
- Wij zien dat u stappen zet in het verbeteren van het budgetrecht van de raad (begrotingsrechtmatigheid: exploitatiebudgetten). De positie van de raad is versterkt door het samenvoegen van begrotingswijzingen en besluiten.
- De verantwoording over en interne controle van de SiSa-bijlage zijn sterk verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Ondanks een sterke toename van het aantal regelingen is het controleproces soepel verlopen. Dit geldt ook voor de verantwoording en interne controle van het sociaal domein en van de (nieuwe) Tozo-regeling bij het organisatieonderdeel W&I. Het proces, de uitvoering en de (interne) controle zijn van een voldoende gedegen niveau om onze externe controle te kunnen verrichten.
- Utrecht besteedt op een goede manier aandacht aan de thema’s ‘fraude’ en ‘integriteit’, en treedt daarover tijdig met ons in contact.
- De Europese aanbestedingsfouten zijn verder teruggebracht.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Kernpunten verslag

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Het aanleveren van controle-informatie en onderbouwingen (met name in het fysieke domein). Wij constateren dat er een spanningsveld bestaat tussen 'druk en ambitie' en 'capaciteit'. De processen om tot een kwalitatief goede verantwoording en onderbouwing te komen, moeten dan ook worden versterkt. Tevens adviseren wij u om de kaderstelling nader vorm te geven.

- Wij signaleren, net als vorig jaar, een spanningsveld ten aanzien van uw capaciteit inzake bereikbaarheid, mobiliteit en grondexploitatie. U kunt nog stappen zetten wat betreft het beter met de realisatiekracht in balans brengen van uw ambities. Hierbij kan het noodzakelijk zijn om uw organisatie te versterken. Specifiek zien wij dit terug in de investeringsrealisatie (lager dan begroot), de netto schuldquote (lager dan begroot) en de omvang van de materiële vaste activa per 31 december 2020, waarbij u € 1,8 miljard begroot en € 1,6 miljard realiseert.

- Wij adviseren u om uw administratie te vereenvoudigen; bijvoorbeeld de administratie van de materiële vaste activa. Hierbij staat de volgende vraag centraal: Welke boekingsgangen zijn complex en kunnen op basis van de huidige informatiebehoefte worden vereenvoudigd? Ook het nut en de noodzaak van interne verrekeningen kunnen hierbij worden betrokken.

Belangrijke aandachtspunten

- Belangrijke afwijkingen tussen begroting en realisatie (resultaat en kengetallen). In 2020 zijn deze grotendeel te herleiden tot:
  - Ontwikkelingen na de 2e Berap (overdrachten Rijk zoals Buig-gelden van het Rijk, algemene uitkeringen en bouwleges)
  - Grondexploitatiewinsten (worden niet begroot)
  - COVID-19 (niet begroot)
  - Vertragingen in het fysieke domein (o.a. mobiliteit)

- Uw budgetrecht ten aanzien van investeringen kan verder worden verbeterd. Kredietoverschrijdingen worden gemeld, maar leiden in de praktijk meestal niet tot een kredietaanpassing.

- Van belang is een adequate wisselwerking tussen de centrale en de decentrale organisatie. Dit vraagt om een centrale kaderstelling richting de organisatieonderdelen, met vanuit de organisatieonderdelen een versterking van de informatievoorziening. Dit is bijvoorbeeld vorm te geven via:
  - Het verbeteren van de input voor een uniforme en consistente documentatie, o.a. ten aanzien van het verantwoorden en controleren van de debiteuren binnen alle organisatieonderdelen.
  - Het verbeteren van de projectbeheersing, om te komen tot een consistente werkwijze en tot dossiervorming per organisatieonderdeel.
  - Het vormgeven van het risicomanagement voor het kwantificeren en afdekken van risico's.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Financiële positie	• De financiële positie ultimo 2020 is verbeterd ten opzichte van 2019. • De beschikbare weerstandscapaciteit 2020 bedraagt € 60,5 miljoen. Deze weerstandscapaciteit is lager dan de door de gemeente Utrecht onderkende en aanwezige risico's van € 75,8 miljoen. • Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen begroting en realisatie, en kent een relatief hoog positief rekeningresultaat 2020, ad € 200,3 miljoen. Het normatieve resultaat, na het elimineren van de robuuste post 'grondexploitatie Leidsche Rijn', komt uit op € 56.8 miljoen.
Interne beheersing	• Op basis van onze tussentijdse controlewerkzaamheden hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u (gemeenteraad) gedeeld, en zijn besproken in de adviescommissie Controle & Financiën van 7 januari 2021. In dit verslag vindt u onze bevindingen per jaareinde. • Wij hebben in 2020 een IT-audit uitgevoerd, waarover wij uw ambtelijke organisatie op 19 februari 2021 hebben gerapporteerd. Deze rapportage wordt in een volgend fysieke bijeenkomst besproken met de adviescommissie Controle & Financiën. Onze conclusie is dat er tekortkomingen zijn die van invloed zijn op de jaarrekening, de compliance en/of de operationele prestaties. Wij konden tijdens onze controle 2020 niet steunen op de IT-omgeving. Wij hebben daarom gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd. • Wij trekken samen met uw gemeente op in het proces van het digitaliseren van de audit. Tijdens onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in, waaronder, tijdens onze controle over 2020, data-analyse ten aanzien van een 'three way match' voor inkopen. In het najaar wisselen wij met uw organisatie van gedachten over de vereisten in de automatiseringsomgeving en over de inrichting van SAP, met als doel de diverse mogelijkheden van data-analyse te kunnen benutten.
Kwaliteit verslaggeving	Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de grondexploitatie en de voorzieningen. Bij processen waarbij wij dat nodig achtten, hebben wij specialisten betrokken. Wij wijzen u op de impact van de mutatie in Leidsche Rijn, met een resultaateffect van € 143,6 miljoen. In uw jaarstukken wordt het genormaliseerde resultaat belicht in de samenvatting op pagina 14.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Leidsche Rijn

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 hebben wij ons geen oordeel kunnen vormen over de getrouwheid van de waardering van de grondexploitatie Leidsche Rijn. De oorzaak hiervan was gelegen in de keuzes die door de gemeente Utrecht zijn gemaakt met betrekking tot het in exploitatie nemen van de totale gebiedsontwikkeling, die nog een doorlooptijd heeft van 20 jaar. Vanwege deze (nog) lange doorlooptijd zijn diverse projectdelen stedenbouwkundig nog in onvoldoende mate uitgewerkt.

In 2020 heeft de gemeente Utrecht nagedacht over het verhelpen van deze onzekerheden via het versnellen van de besluitvorming. Aangezien op deze wijze de hiermee samenhangende calculaties verder verfijnd konden worden, zou het uitvoeren van een objectieve toets op de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen mogelijk worden. De conclusie was echter dat dit niet binnen een afzienbare tijd mogelijk was, en dat de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen in de komende jaren gefaseerd zouden moeten worden uitgewerkt, naar rato van de voortgang van het betreffende project.

Grondexploitatie

Om de onzekerheid in de controle weg te nemen, die bij het in stand houden van de huidige financiële verwerking van Leidsche Rijn nog diverse jaren zou blijven bestaan, en die ook van invloed is op het accountantsoordeel, heeft de gemeente Utrecht besloten om de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen die ten grondslag ligt aan de waardering van het project in de jaarrekening tijdelijk uit de raming van de grondexploitatie te halen.

De totale raming die tijdelijk uit de grondexploitatie is gehaald, bedraagt circa € 241 miljoen. De verslaggevingstechnische correctie die als gevolg hiervan nodig is, bedraagt circa € 143,6 miljoen. Dit is berekend middels de 'percentage of completion (POC-) methode'.

Uw gemeente heeft via de bestedings- en dekkingsvoorstellen voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. Deze toevoeging is noodzakelijk omdat de ramingen 'nog te realiseren kosten', die ten grondslag liggen aan de robuuste ramingen, in de toekomst weer aan de grondexploitatie Leidsche Rijn zullen worden toegevoegd. De gebiedsontwikkeling zelf is immers niet gewijzigd; dit geldt alleen voor de calculaties van bepaalde planologische elementen. Deze kunnen pas na de besluitvorming hierover door de gemeenteraad op een - voor de accountantscontrole noodzakelijk - concreet ramingsniveau worden opgesteld.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Begrotings-rechtmatigheid	Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de analyse begrotings-rechtmatigheid (hoofdstuk 'Begrotingsrechtmatigheid'), zoals opgenomen in de jaarrekening. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2020. De geconstateerde kostenoverschrijdingen die formeel als onrechtmatig worden aangemerkt, wegen voor een bedrag van € 2,8 miljoen mee in ons oordeel. Dit leidt niet tot een andere strekking van ons oordeel.
Frauderisico-analyse	Via onderzoeken en audits besteedt uw gemeente passende aandacht aan de onderwerpen 'fraude' en 'integriteit'. Vorig boekjaar hebben wij u geadviseerd om de centrale informatievoorziening en de beheersing en monitoring van de processen en risico's verder te verbeteren. U hebt in dit verband een plan van aanpak opgesteld voor de doorontwikkeling van het risicomanagement. Dit plan is opgesteld door Concern Control en FIJ Financiën; hierin wordt invulling gegeven aan het strategisch risicomanagement voor de langere termijn (Concern Control) en aan het opstarten van risicodialogen met de diverse organisatieonderdelen (FIJ Financiën). Daarnaast actualiseert u iedere vier jaar uw interne frauderisicoanalyse. Wij hebben dit jaar tijdens onze frauderisicoanalyse gebruikgemaakt van interne forensisch specialisten. Dit draagt bij aan een robuuste (fraude)risicoanalyse en ondersteunt ons in de advisering over uw interne frauderisicoanalyse, die een keer per vier jaar wordt geactualiseerd. In het komende boekjaar willen wij onze adviserende rol verder uitbreiden, door onze specialisten te betrekken bij de frauderisicosessies en bij het verder inbedden van het frauderisicomanagement in uw organisatie. Wij hebben tijdens het samenwerken met onze specialisten enkele observaties gedaan met betrekking tot uw interne frauderisicoanalyse, die in dit verslag zijn opgenomen. Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2020 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Speerpunten adviescommissie Controle & Financiën	Uw adviescommissie Controle en Financiën heeft ons de volgende aandachtspunten meegegeven: • Kwaliteit en voorspellende waarde van de begroting – opgenomen in dit accountantsverslag (hoofdstuk: 'De financiële positie van uw gemeente') • Trendanalyse van uw financiële positie – opgenomen in dit accountantsverslag (hoofdstuk: 'De financiële positie van uw gemeente') • Budgetrecht van uw gemeenteraad – opgenomen in de managementletter: Bevindingen interim-controle #1.
Naleving van de Europese aanbestedings-regels	Wij constateren een afname in de omvang van de onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. Uit de controle 2020 komt een fout naar voren van circa € 250.000, ten opzichte van € 3,9 miljoen in 2019. Naast het implementeren van het transitieplan inkoop van 2018 zijn door u integraal controlewerkzaamheden uitgevoerd op de doorwerkende fouten van voorgaand boekjaar en op aflopende contractdata uit de controle van voorgaand jaar. Verder zijn door u een spendanalyse en detailcontroles verricht. Op basis van deze combinatie van maatregelen zien wij een verdere afname van het aantal fouten. Wij hebben zelfstandig controlewerkzaamheden verricht op de Europese aanbestedingsregels, en komen tot dezelfde conclusie als Concernaudit.
Overig	**Voorzieningen** Wij hebben een bedrag van circa € 900.000 meegewogen in ons oordeel als gevolg van: • Een onderhoudsegalisatievoorziening waarbij u niet over een geactualiseerd onderhoudsplan beschikt als onderbouwing van de voorziening. • Door derden beklemde middelen, waarbij de betreffende middelen op basis van nieuwe afspraken niet meer classificeren als 'door derden beklemd'. **Sociaal domein** Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole hebben wij gekeken naar het sociaal domein. Wij zijn, net als vorig jaar, positief over de oplevering van de controle-informatie en over de samenwerking met de afdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling en Werk en Inkomen.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bestuurlijke samenvatting controle 2020

Corona	Het coronavirus heeft invloed op de jaarstukken, op uw interne controle en op de accountantscontrole. In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over de aandachtspunten ten aanzien van: de leningen u/g, de gewaarborgde geldleningen, de subsidievestrekkingen en -vaststellingen, en de toereikendheid van de voorziening dubieuze debiteuren. Ten aanzien van de gewaarborgde geldleningen heeft u op basis van ons advies een omvangrijke integrale uitvraag en beoordeling uitgevoerd. Op basis hiervan concludeert u dat voor uw leningverplichtingen niet of nauwelijks problemen te verwachten zijn. Wij onderkennen op basis van onze controlewerkzaamheden hierop geen bijzonderheden en geen additionele risico's. Wij merken op dat uw gemeente voldoende (extra) interne-beheersmaatregelen heeft getroffen om de (mogelijke) financiële effecten van het coronavirus voor het sociaal domein in beeld te brengen en te beheersen. De getroffen maatregelen hebben ertoe geleid dat de organisatie de extra kosten en vraagstukken tot een minimum heeft kunnen beperken.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Inleiding
Controleproces

Controleproces

Vorig jaar rapporteerden wij u over ons controleproces, de P&C-functie, en de mogelijkheden om het proces van verantwoorden en interne controle te verbeteren. Wij hebben naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole 2019 met elkaar een evaluatie uitgevoerd, waarna er verbeter-voorstellen gedaan voor de verantwoording en de controle. Wij constateren dat er op onderdelen verbeteringen zijn gerealiseerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de SiSa-verantwoording en de interne controle. Op andere onderdelen is het nog niet gelukt om verbeteringen te realiseren.

Bij aanvang van onze controle hebben wij in overleg met uw ambtelijke organisatie vastgesteld dat het opsteldossier onvolledig was en dat de kwaliteit van de aangeleverde informatie niet op alle onderwerpen voldoende was om met onze controle-werkzaamheden te kunnen starten.

De oorzaken hiervan waren onder meer: een ontbrekende (centrale) kwaliteitscontrole op het opsteldossier, interne drukte, en het stellen van andere prioriteiten. Daarnaast is het zo dat uw organisatie dit jaar verantwoording aflegt over 19 extra SiSa-regelingen ten opzichte van vorig jaar, waaronder de nieuwe Tozo-regeling.

De dynamische omgeving waarin gemeenten opereren en de daarmee wijzigende controleomgeving hebben impact op uw en onze controle. Dit vraagt om duidelijke kaders en om het vastleggen van onderbouwingen en interne controles. Tijdens onze controle hebben wij uitgebreid stilgestaan bij de mogelijkheden van een centrale kaderstelling op de interne beheersing binnen de bedrijfsprocessen. In onze managementletter identificeren wij mogelijkheden voor het verbeteren van de centrale kaderstelling en de interne informatievoorziening.

Uw organisatie heeft dit ook onderkend; wij helpen elkaar in de komende periode om te komen tot een gedegen verantwoordings- en controleproces.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Inleiding

Onze belangrijkste conclusies voor de controleverklaring

Bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Utrecht hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Utrecht uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.

Wij hebben niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze minimumdrempel, die van invloed zijn op het vermogen en/of het resultaat van de gemeente. Wij hebben deze niet-gecorrigeerde controleverschillen opgenomen in bijlage A1a.

Wij hebben controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2020, zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2020, dat op 9 maart 2021 ter kennisgeving is aangeboden aan de gemeenteraad.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening (hoofdstuk: 'Begrotingsrechtmatigheid') constateren wij dat de begrotingsoverschrijdingen voor een bedrag van € 2,8 miljoen meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Wij hebben bij de jaarrekening 2020 een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Inleiding

Onze belangrijkste conclusies voor de controleverklaring

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2020 geconstateerd.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel, die van invloed zijn op de WNT. Voor de controle van de WNT hebben wij specialisten ingezet.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2020. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2020, dat op 9 maart 2021 ter kennisgeving is aangeboden aan de gemeenteraad, aangevuld met het raadsbesluit van 9 februari 2017 'Aanpassing nota inkoop 2015-2020: Waar(de) voor ons geld'.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2020 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij hebben geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geconstateerd in de SiSa-bijlage, noch in de naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Utrecht

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheids-bevestiging is te vinden in bijlage C bij deze rapportage.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Inleiding

Onze belangrijkste conclusies voor de controleverklaring

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2020, onder de 'Waarderingsgrondslagen'.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controle-werkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen.

Wij zijn van mening dat de verslaggevings-vraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent worden gebruikt.

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevings-grondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2020.

De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2020 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2020 (programma-verantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2020 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting en de SiSa-bijlage).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstands-vermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag. Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bevindingen van de controle 2020

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

De financiële positie van uw gemeente

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2019 toegenomen

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming.

Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaat-bestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2020 bedraagt € 160 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 40 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2020 € 200 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

Eigen vermogen (in € 1 miljoen)	2020	2019	2018	2017
Correctie beginbalans		5	-	-
Eigen vermogen per 1 januari	**662**	**633**	**645**	**657**
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 40	-/- 53	-/- 43	-/- 55
Gerealiseerd resultaat	200	82	26	43
Totaal ('saldo van baten en lasten')	**160**	**29**	**-/- 17**	**-/- 12**
Eigen vermogen per 31 december	**822**	**662**	**628**	**645**

In het overzicht hierboven hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2020 41% van het balanstotaal (2019: 36% van het balanstotaal).

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

De financiële positie van uw gemeente

Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

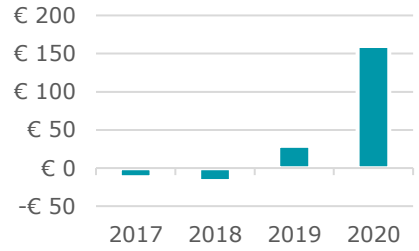
Exploitatieresultaat (in € 1 miljoen)		
Totale baten		1.783
Totale lasten	-/-	1.623
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		**160**
Af: stortingen in reserves	-/-	196
Bij: onttrekkingen aan reserves		236
Saldo mutaties reserves		40
Gerealiseerd resultaat		**200**

De exploitatie over 2020 laat een voordelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 160 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 42 miljoen (begroting na wijziging). De jaarrekening 2020 sluit met een positief resultaat van ruim € 200 miljoen. In dit saldo is een bedrag opgenomen van € 143,6 miljoen, dat betrekking heeft op een stelselwijziging betreffende de verantwoording van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Het genormaliseerde resultaat bedraagt in 2020 € 56,8 miljoen. Dit betreft het resultaat zonder de correctie op Leidsche Rijn.

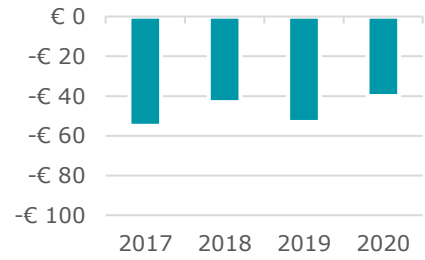
In de programmaverantwoording wordt per programma op hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

De gemeente heeft de verschillen toegelicht en heeft de belangrijkste financiële impact hiervan in kaart gebracht. Verderop in deze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

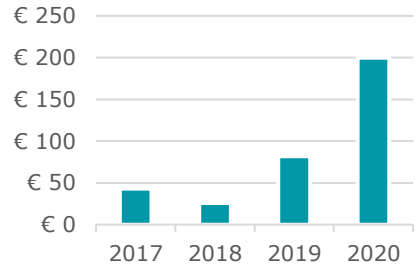
Saldo van baten en lasten

Mutaties in reserves

Gerealiseerd resultaat

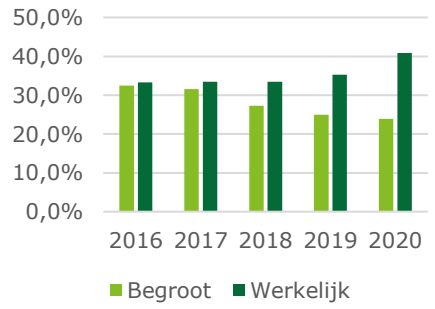

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

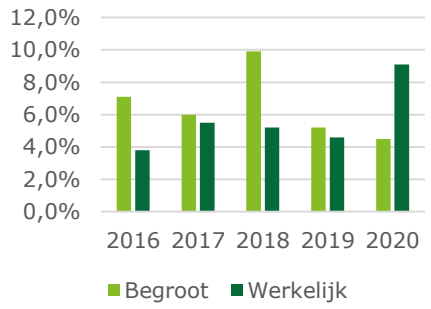
De financiële positie van uw gemeente

Kengetallen voor gemeente Utrecht (begroot en werkelijk over de periode 2016 tot en met 2020)

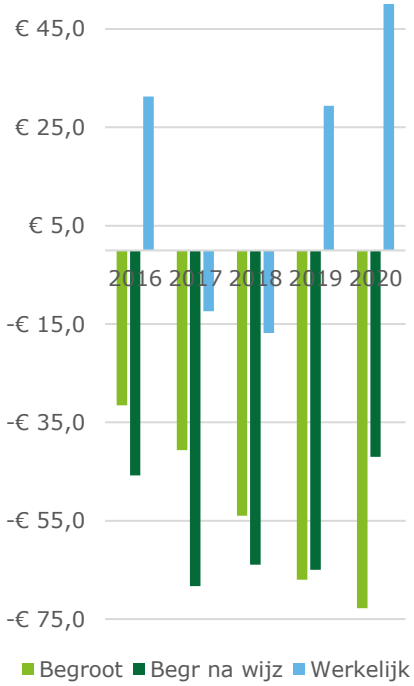
Solvabiliteit

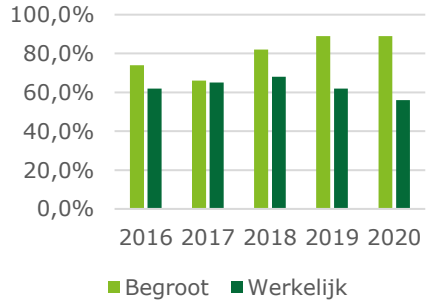
Grondexploitatiequote

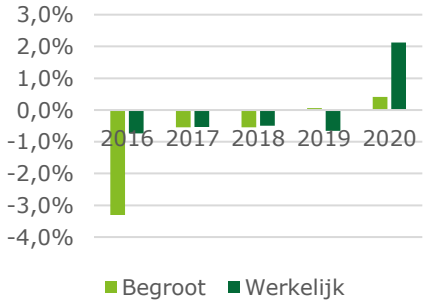
Saldo van baten en lasten (in € 1 miljoen)

Netto schuldquote

Structurele exploitatieruimte

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

De financiële positie van uw gemeente

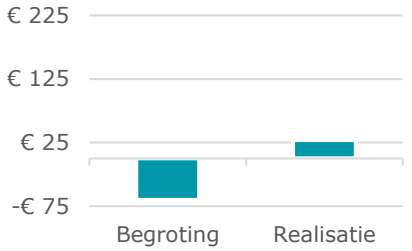
Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2020 sluit met een positief resultaat van ruim € 200 miljoen. In dit saldo is een bedrag opgenomen van € 143,6 miljoen, dat betrekking heeft op de verantwoording van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Het genormaliseerde resultaat bedraagt derhalve € 56,8 miljoen.

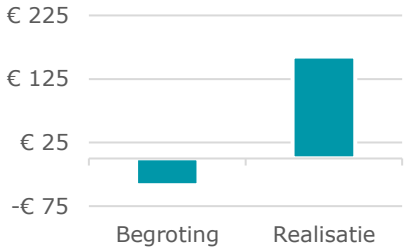
De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document, waarmee door de gemeenteraad aan het college kaders worden meegegeven waarbinnen het beleid kan worden gerealiseerd.

U heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw ambities dan op wat er werkelijk gerealiseerd kan worden. Uw organisatie is zich van deze problematiek bewust. In dit licht adviseren wij u dit nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om voor zowel de investeringen als de exploitatiebegroting de voorspellende waarde van uw begroting en de uitvoeringskracht ervan dichter bij elkaar te brengen.

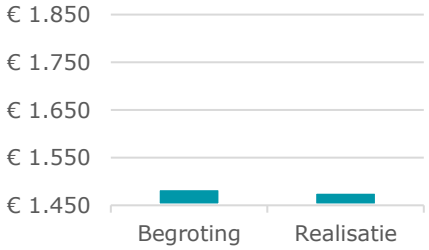
2019: Saldo van baten en lasten – begroting vs. realisatie (x € 1.000)

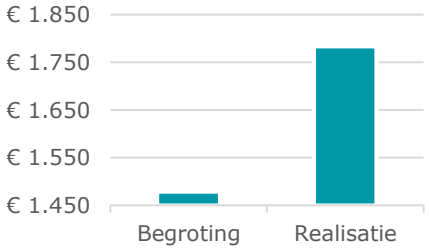
2020: Saldo van baten en lasten– begroting vs. realisatie (x € 1.000)

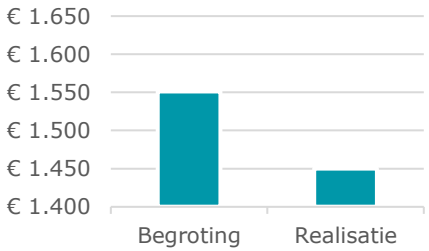
2019: Baten – begroting vst. realisatie (x € 1.000) – excl. mutaties reserves

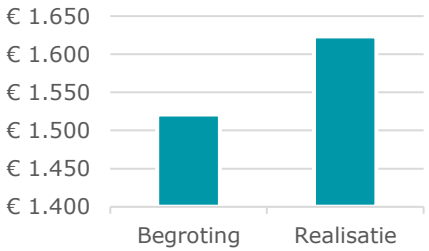
2020: Baten – begroting vs. realisatie (x € 1.000) – excl. mutaties reserves

2019: Lasten – begroting vs. realisatie (x € 1.000) – excl. mutaties reserves

2020: Lasten – begroting vs. realisatie (x € 1.000) – excl. mutaties reserves

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

De financiële positie van uw gemeente

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV autorisatie van de gemeenteraad. Indien een overschrijding niet door de raad is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de gemeenteraad en het college kunnen nader worden vastgelegd in verordening 212.

In de afspraken tussen de gemeenteraad en het college is vastgelegd dat krediet-overschrijdingen gedurende het jaar gemeld dienen te worden aan de raad. Dit gebeurt ook daadwerkelijk. Echter, bij dergelijke meldingen wordt niet direct een verhoging van het krediet aangevraagd bij en goedgekeurd door de raad. Wij begrijpen dat deze werkwijze (wel melden, maar niet muteren in het krediet) reeds langere tijd wordt toegepast, maar niet formeel is bekrachtigd in een verordening of een raadsbesluit. Wij adviseren u om ófwel de gehanteerde werkwijze alsnog formeel te bekrachtigen middels een raadsbesluit, ófwel op het moment van een melding direct een verhoging van het krediet te laten autoriseren door de raad.

Het weerstandsvermogen is afgenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. Beide zijn gemuteerd in 2020; de ratio weerstandsvermogen is met 0,25 afgenomen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 60,5 miljoen (2019: € 67,7 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

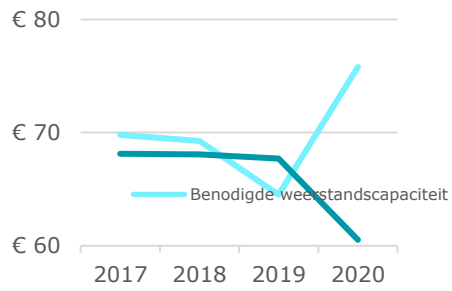
De inventarisatie van risico's, die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kansinschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en wordt vermeld welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is.

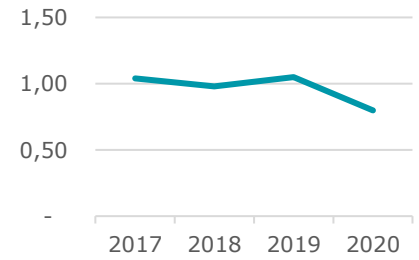
Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 75,8 miljoen (2019: € 64,5 miljoen). Ten opzichte van 2019 is sprake van een stijging van de gekwantificeerde risico's met € 11,3 miljoen.

Uw weerstandscapaciteit van € 60,5 miljoen is niet toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 75,8 miljoen. Dit wordt inhoudelijk toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in het jaarverslag.

Weerstandscapaciteit
(in € 1 miljoen)

Ratio weerstandsvermogen

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van de gemeente Utrecht betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grond-exploitaties). Deze balanspost is op grond van haar omvang ad € 69,9 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook vanwege de schattingselementen die een rol spelen bij het ramen van de nog te realiseren baten ad € 546 miljoen en lasten ad € 482 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen tezamen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het resultaat van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien verwacht wordt dat het project verlieslatend is, en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Ten behoeve van de waardering van de bouwgronden in exploitatie per balansdatum dient de gemeente per individuele grondexploitatie te bepalen of de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar de beste inschatting, terugverdiend zullen worden. In 2020 gaat het om elf individuele grondexploitaties.

De gemeente Utrecht schat per 31 december 2020 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie € 113 miljoen bedraagt (2019: 125 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is voor een bedrag van € 78,3 miljoen in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Het resterende deel van deze verliesvoorzienig is aan de passivazijde van de balans gepresenteerd. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

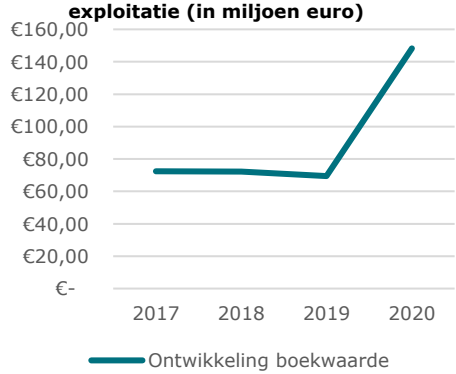
Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- Plankosten: door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- Parameters: zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (in miljoen euro)

Figuur 1. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie van de gemeente Utrecht is in 2020 fors toegenomen.

Dit wordt veroorzaakt doordat de deelplan overstijgende elementen binnen Leidsche Rijn – de 'robuuste' ramingen, die per balansdatum planologisch nog onvoldoende helder uitgewerkt zijn, tijdelijk uit de grondexploitatie gehaald zijn. Hierdoor is in 2020 een incidentele uitname verantwoord, waardoor de boekwaarde van de totale balanspositie fors is toegenomen.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grond-exploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengsten-stijgingen en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

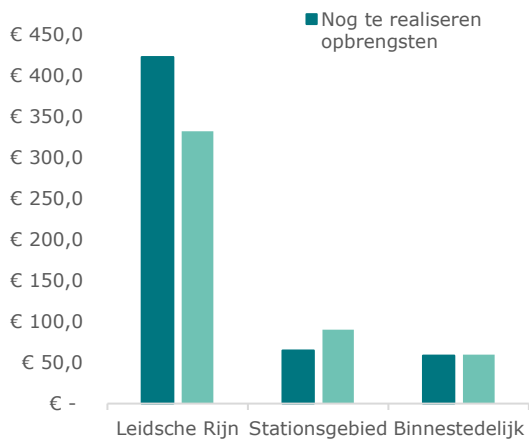
De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2020 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Tussentijdse winstneming

In 2020 heeft de commissie BBV de notitie Grondbeleid gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat voor winstneming de 'percentage of completion (POC-) methode' moet worden toegepast. Hierbij geldt dat, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, er winst moet worden genomen. Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2020 € 16,78 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitaties (2019: € 25,2 miljoen). Daarnaast is in 2020 een uitname van de robuuste posten ter hoogte van € 143,6 miljoen verantwoord op Leidsche Rijn. Dit wordt veroorzaakt doordat de deelplan overstijgende elementen binnen Leidsche Rijn – de 'robuuste' ramingen, die per balansdatum planologisch nog onvoldoende helder uitgewerkt zijn, tijdelijk uit de grondexploitatie gehaald zijn. Wij gaan hier onder "Belangrijkste bevindingen waardering grondexploitaties" nader op in.

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (* € 1.000)

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Belangrijkste bevindingen waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol. Binnenstedelijke herstructurering zorgt immers voor een grotere complexiteit, doordat de bestaande ruimte herontwikkeld wordt en dit type projecten hierdoor (financieel gezien) gevoeliger is voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever wordt naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en Defensieterrein de belangrijkste projecten binnen uw gemeente zijn, waarbij wij de grondexploitatie Leidsche Rijn voor onze controle op deelcomplexniveau hebben geanalyseerd en – waar wij dat noodzakelijk achten op grond van onze professionele oordeelsvorming – geselecteerd voor nadere controle.

Van deze (deel)projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten beoordeeld en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse)winstneming gecontroleerd. Gezien de verhoogde complexiteit van bepaalde onderdelen binnen de grondexploitatie Leidsche Rijn, hebben wij eveneens specialisten ingeschakeld bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving.

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2020 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2020 de per die datum vastgestelde projectkaders betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van de toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2020 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen Leidsche Rijn

Tijdens de controle van de jaarrekening 2019 hebben wij ons geen oordeel kunnen vormen over de getrouwheid van de waardering van de grondexploitatie Leidsche Rijn. De oorzaak hiervan was gelegen in de keuzes van de gemeente Utrecht wat betreft het in exploitatie nemen van de totale gebieds-ontwikkeling, die nog een doorlooptijd heeft van 20 jaar. Als gevolg van deze nog lange doorlooptijd zijn diverse projectdelen nog onvoldoende stedenbouwkundig uitgewerkt. Hierdoor kunnen de nog te realiseren kosten en opbrengsten van het gebied alleen gebaseerd worden op globale aannames en taakstellende budgetten voor de te realiseren ambities binnen het plan. In een aantal gevallen is de uiteindelijke hoogte van het benodigde budget afhankelijk van raadsbesluiten. Dit zorgt ervoor dat er, op dit moment, geen sprake kan zijn van het beschikken over de beste schatting, zoals bedoeld in de Controle- en Overige Standaard 540 (Schattingsposten) van de nog te realiseren kosten en opbrengsten, die op een objectieve wijze getoetst kan worden.

In 2020 heeft de gemeente Utrecht nagedacht over het verhelpen van deze onzekerheden door het versnellen van de besluitvorming. Op deze wijze zouden de hiermee samenhangende calculaties verder verfijnd kunnen worden, en zou er wel een objectieve toets op de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten kunnen worden uitgevoerd voor de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen. Er is echter geconcludeerd dat dit niet binnen een afzienbare tijd mogelijk was en dat de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen in de komende jaren gefaseerd moeten worden uitgewerkt, naar rato van de voortgang van het project. Om de onzekerheid in de controle weg te nemen, die bij het in stand houden van de huidige wijze van het financieel verwerken van Leidsche Rijn nog diverse jaren zou blijven bestaan, en van invloed is op het accountantsoordeel, heeft de gemeente Utrecht hierover een besluit genomen. Besloten is om de deelplan overstijgende 'robuuste' ramingen tijdelijk weg te halen uit de grondexploitatieramingen die ten grondslag ligt aan de waardering van het project in de jaarrekening. Dit was technisch gezien mogelijk, aangezien er geen direct verband bestaat tussen deze nog te realiseren lasten en de nog te realiseren baten die in de grondexploitatie 'achterblijven'. De totale raming die tijdelijk uit de grondexploitatie is gehaald, heeft een omvang van circa € 241 miljoen. De verslaggevingstechnische correctie die hierdoor nodig is, bedraagt circa € 143,6 miljoen. Dit is berekend middels de 'percentage of completion (POC-) methode'.

Uw gemeente heeft via de bestedings- en dekkingsvoorstellen voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. Deze toevoeging is noodzakelijk omdat de ramingen van de nog te realiseren kosten die ten grondslag liggen aan de robuuste ramingen in de toekomst weer aan de grondexploitatie Leidsche Rijn zullen worden toegevoegd. De gebiedsontwikkeling zelf is immers niet gewijzigd; dat geldt enkel voor de calculaties van bepaalde planologische elementen. Deze kunnen pas na de besluitvorming hierover door de gemeenteraad op een voor de accountantscontrole noodzakelijk niveau worden opgesteld. Indien in de toekomst de budgetten weer worden toegevoegd aan de grondexploitatieraming die ten grondslag ligt aan de waardering van het project in de jaarrekening, zullen de posten terugvloeien vanuit het geoormerkte deel van de reserve grondexploitaties.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsoverschrijdingen zijn toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budget-overschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV.

Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Wij hebben in de figuur hieronder de programma's met lastenoverschrijdingen opgenomen.

Deze overschrijdingen zijn in te delen in de categorieën zoals genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV en zijn hiernaast ook door ons vermeld.

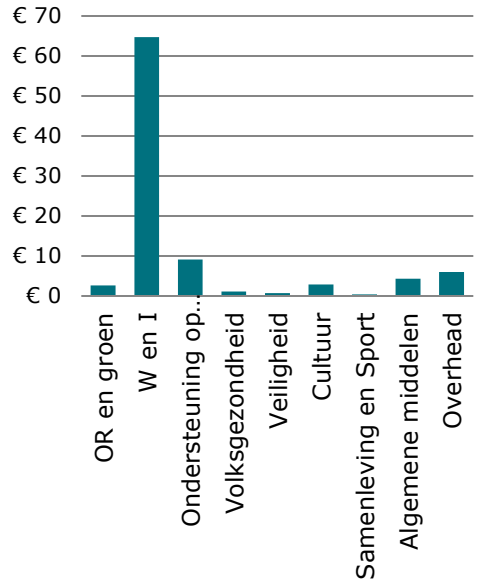
Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening.

De impact van het coronavirus is inzichtelijk gemaakt in de 1e en 2e bestuursrapportage 2020. Als gevolg van de coronacrisis zijn er diverse begrotingsoverschrijdingen geïdentificeerd, waarbij aan de gemeenteraad bewust geen voorstel tot een begrotings-wijziging is gedaan.

De geconstateerde overschrijdingen van de lasten die formeel onrechtmatig zijn, wegen voor een bedrag van € 2,8 miljoen mee in ons oordeel.

Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2020. Van de geconstateerde kosten-overschrijdingen die als onrechtmatig worden aangemerkt, weegt een bedrag van € 2,8 miljoen mee in het accountantsoordeel. De overschrijdingen die meewegen in het oordeel hebben geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring.

Lastenoverschrijdingen (in miljoenen)

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Als onderdeel van onze controle vragen wij uw organisatie jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad (of met de adviescommissie Controle & Financiën).

Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over fraude en integriteit en over de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet.

Wij hebben dit jaar bij onze frauderisicoanalyse gebruikgemaakt van de inzet van interne forensisch specialisten. Dit draagt bij aan een robuuste (fraude)risico-analyse en ondersteunt ons in de advisering over uw interne frauderisicoanalyse, die een keer per vier jaar wordt geactualiseerd.

In het komende boekjaar willen wij onze adviserende rol verder uitbreiden, door onze specialisten te betrekken bij de frauderisicosessies en bij de verdere inbedding van het frauderisicomanagement in uw organisatie. Wij hebben in samenwerking met onze specialisten de volgende observaties gedaan ten aanzien van uw interne frauderisicoanalyse:

- Uw interne frauderisicoanalyse is gericht op de geïdentificeerde risico's op basis van de eigen kernprocessen. Naast de focus op de risico's die worden geïdentificeerd via het perspectief en de processen van ieder organisatieonderdeel, adviseren wij om het gehele fraudelandschap bij de analyse te betrekken, om zo de kans te verkleinen dat er risico's worden gemist of weggelaten. Hierbij kunnen bijvoorbeeld aspecten worden meegenomen als: de waarschijnlijkheid van anti-omkoping en corruptie, mogelijkheden van fraude (sturing) in de financiële overzichten, en het risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management.
- Concernaudit heeft het bestaan en de werking van de huidige beheersmaatregelen zelf niet getoetst en heeft de bruto/netto weging gebaseerd op de informatie uit de gesprekken. In de frauderisicoanalyse worden aanvullende beheersmaatregelen genoemd. Het verdient aanbeveling om het bestaan en de werking van de (huidige en aanvullende) beheersmaatregelen zoals genoemd in de frauderisicoanalyse te toetsen op bestaan en werking. Daarnaast verdient het aanbeveling om dit zowel centraal als decentraal te monitoren. Het risico bestaat namelijk dat de risico's op centraal niveau niet aan de oppervlakte komen.
- Uw interne frauderisicoanalyse wordt eens per vier jaar geactualiseerd. Op basis van de decentrale opzet van uw organisatie worden het risicomanagement en de interne-controleplannen tussentijds decentraal geactualiseerd. Op deze wijze speelt u in op actuele situaties, bijvoorbeeld op de (fraude)risico's ten aanzien van de nieuwe Tozo-regeling. Tevens maakt u voor het inventariseren en kwantificeren van de risico's gebruik van Naris. Een aandachtspunt daarbij vormt het bij elkaar brengen en monitoren van de decentraal ingeschatte risico's.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

- In de frauderisicoanalyse op het niveau van het organisatieonderdeel ontbreekt nog een beschrijving van de restrisico's en van de wijze waarop hiermee wordt omgegaan (e.g. accepteren/mitigeren/ vermijden). Het verdient aanbeveling om in te gaan op de risk appetite ten aanzien van fraude- en compliancerisico's, op zowel concernniveau als op het niveau van het organisatieonderdeel.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersings-maatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw coördinator integriteit. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Uw gemeente voert jaarlijks een uitgebreide spendanalyse uit, die in samenspraak met ons tot stand is gekomen en waarbij u voorbereidende werkzaamheden uitvoert op basis van onze selecties. Wij constateren wat betreft de jaarrekeningcontrole 2020 een verdere afname in de omvang van het bedrag aan onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. Uit de controle komt een fout naar voren van circa € 250.000, terwijl in 2019 nog sprake was van een fout van € 3,9 miljoen. U heeft zichtbaar stappen gezet met de implementatie van het transitieplan inkoop. Wel zijn er door uw gemeente ook nog belangrijke stappen te zetten.

Vorig jaar lagen de aandachtspunten op twee onderdelen:

- De onrechtmatigheden hadden met name betrekking op de inhuur van personeel. In 2016 is de wetgeving voor het aanbesteden van inhuur gewijzigd en daarmee verzwaard. De gemeente Utrecht heeft hiervoor een oplossing gevonden in de vorm van een marktplaats inhuur, maar deze wordt niet altijd gebruikt.
- Het verlengen van contracten, terwijl die contracten geen opties tot verlenging (meer) hebben. Dergelijke verlengingen zijn onrechtmatig, omdat andere marktpartijen daardoor geen kans krijgen.

Het bedrag van onrechtmatigheden ad € 250.000 heeft vrijwel geheel betrekking op doorwerkende rechtmatigheidsfouten van vorig boekjaar. Uw gemeente heeft in 2018 en 2019 diverse maatregelen getroffen om de naleving van de interne en Europese aanbestedingsregels beter te borgen. In de praktijk kan echter, als gevolg van de complexe materie en de hoeveelheid bij dit proces betrokken personen, gemakkelijk een verkeerde aanbestedingsprocedure worden gekozen.

Hierdoor blijft de repressieve controle door de afdeling Concernaudit van belang. Daarbij moet worden nagegaan of een opdracht niet via een verkeerde procedure 'in de markt' is gezet.

De onrechtmatigheden over 2020 als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels bedragen circa € 250.000.

Deze onrechtmatigheden hebben vrijwel geheel betrekking op doorwerkende fouten van vorig jaar.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorzieningen

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Het BBV biedt de mogelijkheid tot het vormen van een egalisatievoorziening voor onderhoudslasten. Eén van de voorwaarden daarbij is dat er een actueel (maximaal 4 jaar oud) meerjarenonderhoudsplan ten grondslag ligt aan deze voorzieningen. In 2020 heeft voor een van de onderhoudsvoorzieningen geen actualisatie plaatsgevonden. Hiermee zijn de dotaties en onttrekkingen aan de voorzieningen niet bijgesteld naar de realisatie over het boekjaar 2020. Dit aspect is in de jaarrekening niet gecorrigeerd. Wij hebben een bedrag van circa € 109.000 meegewogen in ons oordeel.

Voorziening middelen derden

Als de gemeente op grond van wet- en regelgeving of contractuele afspraken verplicht is om middelen aan een bepaald doel te besteden, is er sprake van 'beklemde middelen'. Op grond van het BBV wordt er een voorziening middelen derden gevormd.

Uw gemeente heeft contractuele afspraken met welzijns- en sportinstellingen voor het onderhoud van verschillende faciliteiten. Deze middelen waren in het verleden opgenomen als reserve.

De betreffende middelen zijn door u op basis van de afspraken uit het verleden in 2020 opgenomen als voorziening middelen derden. Op basis van nieuwe overeenkomsten met de betreffende welzijns- en sportinstellingen is de contractuele verplichting omtrent het uitvoeren van onderhoud echter komen te vervallen en is inmiddels geen sprake meer van door derden beklemde middelen. Wij hebben deze ongecorrigeerde fout van € 793.000 meegewogen in ons oordeel.

Subsidieverstrekkingen

Wij hebben formele rechtmatigheids-afwijkingen geconstateerd ten aanzien van termijnbepalingen en bevoegdheden. U bent op de hoogte van deze afwijkingen en heeft waar nodig passende acties ondernomen.

De afwijkingen hebben geen directe financiële gevolgen, maar worden op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV verplicht opgenomen in het accountants-verslag.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

COVID-19

Wij sommen hier de belangrijkste effecten op die het coronavirus heeft (gehad) op de jaarrekening 2020 van uw gemeente:

- Waardering vorderingen: als gevolg van financiële problemen of tekorten bij debiteuren en andere soorten schuldenaars bestaat er een toegenomen risico op het niet ontvangen van vorderingen. Wij hebben de invorderingsrisico's, en daarmee de waardering van de vorderingen, gecontroleerd, en merken op dat er vooralsnog geen sprake is van grote mutaties in de oninbare vorderingen.
- Subsidieverstrekkingen: uw college is in bepaalde gevallen niet overgegaan tot het terugvorderen van subsidies (in gevallen waarin de prestatie niet geleverd is). De gemeenteraad is hierover geïnformeerd. Dit houdt in dat, ondanks het feit dat de gesubsidieerde instellingen niet alle prestaties hebben geleverd, de subsidies op basis van dit collegebesluit kunnen worden vastgesteld en hiermee als rechtmatig kunnen worden beschouwd.
- Tozo: één van de maatregelen die het kabinet (heeft) gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij deze regeling gecontroleerd. Uw gemeente is, ondanks een snelle invoering van deze regeling en de wijzigingen hierin, gedurende 2020 en 2021 in staat geweest aantoonbaar te voldoen aan de gestelde rechtmatigheidseisen. Zowel uw interne-controlewerkzaamheden als onze zelfstandig uitgevoerde dossiercontroles bevestigen deze uitkomst. De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op uw beleid inzake Misbruik en Oneigenlijk beleid met betrekking tot de Tozo-regeling. Wij stellen vast dat uw gemeente een M&O-beleid heeft vastgesteld met daarin de getroffen interne-beheersmaatregelen, zoals de controle achteraf, en de wijze waarop u gebruikmaakt van het Inlichtingenbureau. Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente het M&O-beleid heeft nageleefd, waarmee is voldaan aan deze kwalitatieve vereiste.

Interne beheersing

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Interne beheersing

De belangrijkste bevindingen uit onze managementletter 2020

Tekortkomingen in de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2020 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter. Specifiek hebben wij de managementletter besproken in uw adviescommissie Controle & Financiën van 7 januari 2021. Wij verwijzen voor onze bevindingen, waaronder die ten aanzien van memoriaalboekingen, naar deze managementletter.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Interne beheersing

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving verdient de nodige aandacht

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

De IT-omgeving en een adequate opzet en werking daarvan nemen een steeds dominantere plaats in binnen uw organisatie, met het oog op een betrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarmee krijgt de IT ook een dominantere positie in onze controleaanpak en -uitvoering.

Wij hebben in 2020 een IT-audit uitgevoerd, waarover uw ambtelijke organisatie is gerapporteerd op 19 februari 2021. De kern van onze bevindingen hebben wij in dit verslag opgenomen. Onze conclusie is dat er tekortkomingen zijn die van invloed zijn op de jaarrekening, op de compliance en/of op de operationele prestaties.

Onze bevindingen resulteren erin dat wij voor onze jaarrekeningcontrole 2020 géén gebruik (hebben) kunnen maken van de door uw gemeente getroffen geautomatiseerde beheersingsmaatregelen in de applicaties, omdat die direct afhankelijk zijn van de betrouwbare en continue werking van de IT-omgeving. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de maatregelen die zijn opgenomen in de digitale workflow inkoopfacturen.

Om alsnog voldoende zekerheid te krijgen, hebben wij aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Uit deze controlewerkzaamheden volgen geen bijzonderheden.

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor beschreven.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Interne beheersing

Digitale audit

Wij trekken samen met uw gemeente op in de digitalisering van de audit. Bij onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in, zoals:

- Spotlight: volledige data-extractie om boekingen te kunnen analyseren voor onze controle, waaronder de controle op memoriaalboekingen. Tevens hebben wij aan de hand van dashboarding gebruikgemaakt van de data bij het opzetten van onze risico-analyse en is een eerste aanzet tot een three-way-match gedaan.
- Argus: text mining bij onze controle van subsidieverstrekkingen op basis van het inlezen van gegevens uit subsidieverleningsbeschikkingen.
- iConfirm: monitoren van bevestigingen van derden van onder meer: leningen en standaardbankverklaringen.

U zet stappen in onder andere process mining op het proces van de subsidieverstrekkingen en u betrekt ons bij het zetten van vervolgstappen in de transformatie naar een digitale audit.

Wij hebben dit controlejaar middels data-analyse inzicht verkregen in de wijze waarop in SAP het inkoopproces wordt doorlopen. Hiertoe hebben wij een ‘three way match’ uitgevoerd, waarbij de bestelling, de eventuele goederen-ontvangst en de ingekomen factuur met elkaar worden vergeleken, om de integriteit van de transactiestroom inkopen te beoordelen.

Onze analyse heeft inzicht gegeven in uw administratie en interne beheersing, waaronder de boekingsgang en de registratie van orders en goederen. Wij hebben hierbij geconcludeerd dat de registratie van orders, goederen en facturen binnen dit proces nog niet zodanig is ingericht dat op een effectieve wijze gebruik kan worden gemaakt van deze analyse. De wijze van het registreren van bestellingen, alsmede van ingekomen facturen, is niet uniform, waardoor er sprake kan zijn van ontbrekende informatie of inaccurate gegevens. Daarnaast is een belangrijke randvoorwaarde de inrichting van de automatiseringsomgeving.

Graag bepalen wij samen met u de mogelijkheden om een vervolgstap te zetten in het toepassen van data-analyse. Daarbij besteden wij specifiek aandacht aan uw automatiseringsomgeving en aan de inrichting van SAP, die tevens aansluit bij uw wensen wat betreft een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering.

Overige aangelegenheden

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen (in € 1 miljoen) groter dan de rapporteringstolerantie van € 500.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout: Grondexploitatie Haarrijn, opbrengsten	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	**N.v.t.**	**N.v.t.**
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten		
• Begrotingsrechtmatigheid	2,8	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	N.v.t.
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	**2,8**	**N.v.t.**

- In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2020, dat op 9 maart 2021 ter kennisgeving is aangeboden aan de gemeenteraad, is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle (in € 1 miljoen) groter dan de rapporteringstolerantie van € 500.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheden	N.v.t	N.v.t
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	**N.v.t.**	**N.v.t.**
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	N.v.t.
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	N.v.t.
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	**N.v.t.**	**N.v.t.**

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader 2020, dat op 9 maart 2021 ter kennisgeving is aangeboden aan de gemeenteraad, is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (LOR) ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde, en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college van burgemeester en wethouders heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage A2 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van díe onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
JenV A5	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme	Geen	€ 0	N.v.t.
JenV A6	Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondermijning (onderdeel BOTOC)	Geen	€ 0	N.v.t.
FIN B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Geen	€ 0	N.v.t.
BZK C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	Geen	€ 0	N.v.t.
BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Geen	€ 0	N.v.t.
BZK C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening	Geen	€ 0	N.v.t.
BZK C28	Bijdrage pilot goed verhuurderschap	Geen	€ 0	N.v.t.
BZK C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D10	Volwasseneneducatie	Geen	€ 0	N.v.t.
Totaal			**€ 0**	

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
OCW D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	Geen	€ 0	N.v.t.
OCW D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	Geen	€ 0	N.v.t.
IenW E13	Slimme laadpleinen	Geen	€ 0	N.v.t.
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	€ 0	N.v.t.
IenW E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Geen	€ 0	N.v.t.
IenW E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Geen	€ 0	N.v.t.
IenW E42	Griftpark	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_ gemeentedeel 2020	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2020	Geen	€ 0	N.v.t.
VWS H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling	Geen	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Specifieke uitkering Sport	Geen	€ 0	N.v.t.
Totaal			**€ 0**	

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
VWS H7	Specifieke uitkering Geweld hoort nergens thuis	Geen	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)	Geen	€ 0	N.v.t.
VWS H9	Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020	Geen	€ 0	N.v.t.
VWS H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	Geen	€ 0	N.v.t.
LNV L5	Regiodeals (3e tranche)	Geen	€ 0	N.v.t.
Totaal			**€ 0**	
Strekking controleverklaring rechtmatigheid		**Goedkeurende controleverklaring**		
Strekking controleverklaring getrouwheid		**Goedkeurende controleverklaring**		

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage B2 - Bevindingen controle SiSa-bijlage Tozo 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

SiSa-code	Specifieke uitkering	Fout, onzeker en/of formele onrechtmatig-heid	Financiële omvang	Toelichting
SZW G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 2_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 3_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Geen	€ 0	N.v.t.
Totaal			**€ 0**	
Strekking controleverklaring rechtmatigheid		**Goedkeurende controleverklaring**		
Strekking controleverklaring getrouwheid		**Goedkeurende controleverklaring**		

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Utrecht

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)" en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Utrecht in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings-maatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheids-vereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheids-evaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.

Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Bestuurlijke samenvatting controle 2020
Inleiding
Bevindingen van de controle 2020
De financiële positie van uw gemeente
Belangrijkste bevindingen uit onze controle
Interne beheersing
Interne beheersing
Overige aangelegenheden
Overige aangelegenheden
Bijlagen
Bijlage A1a - Niet-gecorrigeerde controleverschillen
Bijlage A1b - Onzekerheden in de controle
Bijlage A2 - In de controle opgenomen aanpassingen
Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen
Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020
Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging

- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheids-voorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Utrecht te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Utrecht

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL", its global network of member firms, and their related entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global" and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 264,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network" is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

© 2021 Deloitte The Netherlands